

تولد میوه استوایی در همدان

گفت و گو با کشاورزی که بعد از بازنشستگی و در هوای سرد اطراف همدان گلخانه کشت «پاپایا» یکی از میوه‌های لوکس استوایی را راه انداخته، برای کشور ارزآوری کرده است و ...

اکرم انتصاری | روزنامه نگار

پرونده

«چند پاپایا هم بخر» این جمله کوتاه، رویای ابوالقاسم قمری است که شب و روز برای واقعی شدن آن تلاش می‌کند. او می‌خواهد مصرف میوه استوایی «پاپایا» را در میان مردم جا بیندازد و آن را به سبد خرید مردم اضافه کند. «پاپایا» یکی از میوه‌های استوایی با ارزش غذایی و دارویی بالاست که علاوه بر تأمین مواد غذایی مورد نیاز بدن در درمان و پیشگیری از بیماری‌های سرطان، کلسترول خون، دیابت، اعصاب و ... کاربرد دارد. پاپایا ظاهری شبیه انبه، بافتی شبیه یک آووکادو و سبده طعمی شبیه یک آناناس است که این کشاورز با همت زیاد آن را در گلخانه‌اش کشت و بهره‌داری کرده و با این کار جلوی خروج ارز از کشور را گرفته است. هم‌اکنون پاپایا همچون دیگر میوه‌های استوایی مانند ازدها یا دراگون، پشن‌فروت، جک‌فروت و ... جزو میوه‌های لوکس وارداتی است که تنها در صفحه اینفلوئنسرهای اینستاگرام می‌توان آن را دید یا در قفسه‌های پرمارکت‌های برخی مناطق خاص. شاید هم با کمی تلاش در بعضی از نقاط جنوب و سیستان و بلوچستان، اما شاید با افزایش این گلخانه‌ها معادله تغییر کند. گلخانه آقای «قمری» در یکی از سردسیرترین مناطق ایران در دل روستای کوریجان شهرستان کیبودر آهنگ از توابع همدان است، اما کار برای او «نشده» ندارد و او توانسته است چند نوع میوه استوایی را در همان سرما، کمبودها و محدودیت‌ها تولید کند و به ثمر برساند. کشاورزان در این منطقه سرشان بیشتر به کاشت سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی، خیار و دیگر صیفی‌جات، گرم است. آقای «قمری» حسابی در گیر گلخانه پاپایاست. بار اول که با او تماس گرفتم مشغول چیدن میوه‌ها بود و بار دوم هم تلفنش پشت سر هم زنگ می‌خورد. حتی در بین صحبت‌مان حواسش به کار گرها بود و به آن‌ها توضیح می‌داد که برای تشخیص رسیده بودن این میوه نیازی به فشار دادن آن نیست. در پرونده امروز زندگی سلام با قمری و همسرش درباره این که چطور به کشت میوه‌های استوایی مشغول شدند و برای رسیدن به جایگاه فعلی چه چالش‌هایی را پشت سر گذاشتند، گفت‌وگو کردیم.

چالش کاشت میوه استوایی در دل سرما

میوه استوایی همان‌طور که از اسمش پیداست، بیشتر در مناطق استوایی رشد می‌کند. پرورش این میوه‌ها برای کشاورزان ایرانی چالش‌های زیادی به همراه دارد که در کشت‌های معمول خود با آن مواجه نبودند. قمری درباره این که چطور به دانش کشت پاپایا رسیده

از زمان کاشت بذر تا برداشت محصول ۱۱ ماه طول کشید

ابوالقاسم قمری ۵۵ ساله و اهل توپسرکان است. شهری در استان همدان که گر دوهائش زبانزد همه است. او ۲۷ سال پیش از شهرش دل‌کنندو با خانواده به همدان آمد تا در نیروگاه شهید مفتاح همدان به عنوان مکانیک مشغول کار شود. سال‌ها در این نیروگاه کار کرد تا حکم بازنشستگی‌اش آمد. البته او شبیه بازنشسته‌هایی نیست که همیشه تصور می‌کنیم گوشه‌پارک می‌نشینند و با هم‌سن‌وسال‌های خود عصرشان را می‌گذرانند یا مانند در خانه، اما همسرشان را می‌برند. او ترجیح داده است بقیه عمرش را با کار کشاورزی بگذراند که همیشه به آن علاقه داشت؛ آن‌هم کاشت میوه‌های استوایی در سرمای همدان؛ یک کشاورزی پرچالش و غیرمعمولی. او حدود یک سال برای به ثمر رسیدن میوه استوایی پاپایا تلاش کرده و انتظار کشیده است. وی می‌گوید: «از زمانی که بذر پاپایا را کاشتم و به میوه‌ها و این بهره‌برداری رسید، تقریباً ۱۱ ماه طول کشید. هر درخت پاپایا در گلخانه بین ۵۰ تا ۶۰ کیلوگرم بار می‌دهد و حداقل دو سال در گلخانه می‌ماند. البته سقف گلخانه محدود است و وقتی درخت‌ها به سقف می‌رسند مجبوریم آن‌ها را سرنی‌کنیم. رشد این درخت‌ها با سرنی، دیگر متوقف می‌شود و باید بعد از سه سال آن را بیندازیم و دوباره از نو، پاپایا بکاریم.

این رقم میوه اگر تمام رنگ از روی درخت، چیده شود ۱۰ روز ماندگاری دارد و اگر دوزنگ چیده و در یخچال نگهداری شود حداقل یک ماه می‌توان آن را نگه داشت.»

وزیر کشور از من پرسید چرا «پاپایا» کاشتی؟

قمری درباره این که چطور تصمیم به کشت پاپایا گرفته است، می‌گوید: «پول بازنشستگی برای راه انداختن گلخانه کافی نبود. یک وام یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومانی گرفتم و کار را شروع کردم. این سوال را وزیر کشور هم از من کرد و همان جوابی را که به او دادم، به شما می‌گویم. به دلیل بی‌نظمی کار کشاورزی در الگوی کشت گلخانه‌ها، معمولاً حجم عظیمی از کشت‌های گلخانه‌ای به سمت یک محصول می‌رود و یک بی‌نظمی بزرگ ایجاد می‌شود. الگوی کشت برای هماهنگ کردن کشت‌ها و وجود ندارد و هر کس هر چیزی را می‌کارد که دوست دارد. به طور مثال، امسال گفتند به دلیل جام جهانی مصرف گوجه‌فرنگی در قطر بالاست و حدود ۸۰ درصد گلخانه‌داران به سمت تولید این محصول رفتند. یک‌روز می‌گویند فلفل در روسیه گران شد و همه فلفل می‌کارند. منظورم از الگوی کشت همین کشت‌های یکنواخت است. متأسفانه این روند باعث شده است کشاورزان گلخانه‌دار ضررهای هنگفتی کنند. این اتفاق برای من در پایان سال ۹۹ افتاد و کشت فلفل حدود ۲ میلیارد تومان به من ضرر دوزمین‌گیرم کرد. من هر شش ماه یک بار باید ۱۳۰ میلیون تومان قسط وام گلخانه را بدهم و هر سال بین ۲۰ تا ۲۵ میلیون

هزینه گلخانه‌ام می‌شود. دیدم سخت است و دیگر نمی‌شود این مسیر را ادامه داد. گفتم کشت میوه‌های استوایی را امتحان کنم و خودم را از بحث صیفی‌کاری نجات دهم.»

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یک شنبه • ۲۰ آذر ۱۴۰۱

۱۶ جمادی الاول ۱۴۴۴ • ۱۱ دسامبر ۲۰۲۲

شماره ۳۱۱۰۳

۳۳۳۳

عکس‌ها: ایستایا پوریا پیکره

تلاش و ذوق، همپای هم!

گفت‌وگو با «معصومه محمدظاهری» که با داشتن ۳ فرزند همراه اصلی همسرش در گلخانه‌داری است

همیشه وقتی از مردان می‌پرسند «چه کسی بیشتر از همه در موفقیت تو سهم داشته» به کلیشه «پشت هر مرد موفق یک زن است» پناه می‌برند، اما این کلیشه‌ها در دنیای جدید بی‌معنی است. زنان شانه‌به‌شانه و پایه‌پای همسرشان در حال تلاش هستند. همان‌طور که در گلخانه آقای قمری این شیوه برقرار است. «گلخانه ما ظرفیت ۵ نفر را دارد و در تمام این مدت اگر همسر من نبود نمی‌توانستم به کارم در گلخانه ادامه دهم. او بازاری راست من در گلخانه است و در همه کارها از صمیم قلب به من کمک می‌کند. الان هم رفته است دخترمان را از مدرسه بیاورد. «این حرف‌های ابوالقاسم قمری درباره همسرش است. این جمله‌ها باعث شد او و بخوام چند دقیقه‌ای هم با همسرش صحبت کنم. این زوج، صاحب سه فرزند هستند و یک‌نوه هم دارند. «معصومه محمدظاهری» ۴۶ ساله است. می‌گوید تجربه کشاورزی‌مان به یک باغ کوچک که به ما ارث رسیده بود، برمی‌گردد. در این باغ، صیفی‌جات می‌کاشتیم و بعد از کوچ به همدان از کشاورزی دور شدیم تا این که دوباره بعد از بازنشستگی همسر، گلخانه را راه‌انداختیم. او درباره این که چطور به فکر احداث گلخانه افتادند و در آن جا چه کاری انجام می‌دهد، می‌گوید: «برنامه‌ریزی ما این بود بعد از بازنشستگی همسر یک باغ کوچک بخیریم تا در آن جادرخت و گل و گیاه بکارویم و سرگرم باشیم، ولی چون محمد همیشه دوست دارد کارهای خاص و بزرگ انجام دهد به این سمت آمدیم. هر دوی ما فوق‌العاده به این کار علاقه داریم و من همیشه از او حمایت می‌کنم. در گلخانه کارهایی مثل هرس جزئی، برداشت‌های سبک، کشت‌های جزئی در حد مصارف شخصی و هر کاری در توانم باشد انجام می‌دهم.» او درباره چالش‌های گلخانه‌داری در ایران می‌گوید: «گلخانه‌داری در شرایط کنونی خیلی سخت است و باید حتماً یک پشتوانه مالی داشته باشید تا بتوانید خوب پیشرفت کنید. اگر دولت حمایت نکند واقعا نمی‌شود کار را پیش برد. هزینه خرید مواد و محلول‌های رشد واقعا سنگین است. از طرفی محصول ما هنوز ناشناخته است و دوست داریم به دلیل خاصیت‌هایی که این میوه دارد، زودتر شناخته شود و طرفدار پیدا کند. پرورش پاپایا، لیمو و موز هر کدام سختی‌های خودش را دارد. ما باید دمای گلخانه را به حدی برسانیم که رطوبت لازم برای رشد میوه تأمین شود و از آن‌جا که مادر یک منطقه سردسیر هستیم مصرف سوخت‌مان بسیار بالاست. همسر من خیلی دوست داشت این محصول در استان خودمان به خودکفایی برسد و در قدم اول نیاز استان‌مان را برطرف کند. به هر حال جدا از مشکلاتی که سدرامان است ما هر روز با ذوق، علاقه و انگیزه کار می‌کنیم.»

است، این‌طور توضیح می‌دهد: «من از قبل روی پرورش میوه‌های استوایی مطالعه می‌کردم. تحقیق و بررسی هم کردم و اطلاعاتم را در زمینه کشاورزی افزایش دادم، از فرد باتجربه و تحصیل کرده‌ای هم در تبریز مشورت گرفتم. بذر پاپایا خیلی گران است و از سوئیس وارد می‌شود. هزینه تولید این میوه با توجه به فروش و مبلغی که در ایران روی آن می‌گذارند، بالاست. الان این میوه را کیلویی ۸۰ هزار تومان از من می‌خرند و بین ۹۵ تا ۱۰۰ هزار تومان به مردم می‌فروشند. این مبلغ برای یک میوه استوایی که مصرف درمانی هم دارد و آن را با این مکافات در منطقه سردسیر کشت می‌کنم، کم است. اگر این میوه را کیلویی ۱۱۰ هزار تومان از من بخرند می‌توانم هزینه‌ام را تأمین کنم، ولی کمتر باشد برای من صرفه ندارد. الان پاپایا را بیشتر در استان خودمان توزیع می‌کنم و در حال مجاب کردن استان‌های دیگر هستم تا بدانند این میوه بیشتر مصرف درمانی دارد و برای بیمارانی مبتلا به دیابت، کم‌خونی و بیماری‌های گوارشی بسیار مفید است و حتی در دنیا از برگ آن به عنوان دمنوش استفاده می‌کنند.»

درخت پاپایا، نهال موز، بوته آناناس و ... در گلخانه ابوالقاسم خان

تنوع محصولات زیر کشت در گلخانه‌اش می‌گوید: «در بخشی از گلخانه، موز کاشتم، بخشی از آن به کشت لیمو لایم کوات اختصاص یافته است و تقریباً نصف گلخانه را پاپایا کاشتم که خدا را شکر امسال به بهره‌برداری رسیده و یک میوه صادراتی است. برای ارزآوری هم خیلی خوب است. این رقم پاپایا که کشت کردیم اولین رقم این میوه است که در ایران کشت شده است. این رقم در روسیه فروش خوبی دارد و برای صادرات به آن‌جا هم مناسب است. متأسفانه هنوز مصرف این میوه در کشورمان جا نیفتاده است.

نمی‌خواهم بگویم فقط پاپایا و این گلخانه. منظورم این است تولید میوه‌هایی شبیه این را هر طور می‌توانند حفظ و از آن حمایت کنند. حیف است که این گلخانه‌ها تعطیل شوند.»

